

2035

בית הספר של העתיד

תוכנית בית הספר של העתיד – 2035 נבנתה על בסיס החזון שלפיו פרוגרמת התכנון של בית הספר העתידי צריכה לתת את הדעת על גישה ידידותית ואמפטיית לצרכים השונים של תלמידים הנובעים מאתגרי הלמידה, צרכים אישיים וצרכים חברתיים.

בתוכנית פעלו ביחד – המפקחת הארצית ליישום חוק זכויות התלמיד ומפמ"ר מגמת אומנויות העיצוב במשרד החינוך, אמדוקס ישראל, שגרירות ארצות הברית, יוניסף ישראל.

הבחירה בשנת 2035 מבוססת על הרציונל לפיו התלמידות והתלמידים בוגרי מחזור תשע"ז יישלחו ככל הנראה את ילדיהם לבית הספר היסודי בשנה זו, ולכן יש לשתף אותם בגיבוש תפיסות חדשניות הנוגעות לאופי בית הספר העתידי.

לשם מימוש החזון נשאלו שאלות אודות מידת ההשפעה של תכנון ועיצוב הסביבה הפיזית של בית הספר על אופי תהליכי ההוראה והלמידה. השאלות נועדו לקדם חקר ולמידה על קונספט עיצובי חדש ללא התחשבות בגורמים מגבילים ומתוך ראייה ערכית ועיצובית יצירתית וחדשנית –

מה יהיה תפקידו של בית הספר וכיצד תוגדר למידה רלוונטית בעתיד?

מה תהיה דמות התלמיד בשנת 2035?

מה יהיו תפקידיו של המורה בעתיד?

מה חשוב לשמר במערכת הקיימת ומה יש לשנות ולחדש?

איך נאפשר לסקרנות, יצירתיות, חדשנות, ושייכות להתקיים בבית הספר?

שיתוף תלמידים בבניית תפיסת העיצוב של בית הספר של העתיד

השיתוף כההליך כולל משימה חינוכית והידודית המבוססת על המוטיבציה לחזק את כישוריהם של התלמידים, והמכוונת להגברת רווחתם. התהליך מבוסס על עקרון ההשתתפות כפי שהוא בא לידי ביטוי באמנה הבינלאומית בדבר זכויות הילד/ה.

בתוכנית 2035 שיתוף התלמידים נעשה מתוך כוונה לקדם השפעה שלהם על אופי והתנהלות התהליך החינוכי, קבלת ההחלטות והכנת התוצרים. הם קיבלו הזדמנות ייחודית לקבל מידע, להביע דעות ועמדות ולבטא את ההשקפות שלהם כמנהיגים צעירים ובעלי השפעה בחקר עיצוב בית הספר העתידי ובתוכניות לביצוע בבית הספר ובקהילה יחד עם המורים.

קהל היעד של התוכנית

תלמידות ותלמידים והצוותים החינוכיים במגמת אומנויות העיצוב אשר תכננו והגישו פרויקט בהיקף של 3 יח"ל או 5 יח"ל לציון לבגרות בסדנת עיצוב.

מטרות התוכנית

תלמידים ומורים ילמדו את הצרכים הייחודיים של תלמידים ואת זכויותיהם כחלק מרכזי בפרוגרמת התכנון לקראת 2035.

תלמידים ומורים יזהו את האתגרים לקראת תכנון בית הספר של העתיד ברוח "חשיבה עיצובית".

תלמידים יפתחו יכולות ללמידה בצוות תוך התנסות בתהליך פיתוח מוצר משלב הגדרת האתגר ועד לשלב הצגת התוצר הסופי. התלמידים יתנסו בתהליכי מחקר איכותני אופייניים לשדה העיצוב.

יישום זכויות ילדים ונוער בעיצוב בית הספר של העתיד

הפרויקטים העיצוביים מגלמים בתוכם עקרונות של למידה רלוונטית מגוונת ומתחדשת תוך שימוש באמצעים דיגיטליים, מענה לצורך במרחב פרטי ואישי בתוך המסגרת החינוכית המאופיינת בעומס גירויים ואינטראקציות, כלים להתמצאות במרחב, ויצירת איזון בין למידה וזמן פנאי לצורך העמקת קשרים חברתיים ופיתוח מיומנויות חברתיות. עקרונות אלו באים לידי ביטוי בזכויות ילדים ובהן – הזכות לחינוך, הזכות לפרטיות, הזכות לנגישות של מידע ואמצעי למידה, הזכות להשתתפות והזכות לפנאי.

מימוש הזכויות מתבטא במאפיינים מרכזיים בחייהם של בני הנוער בסביבות החיים שלהם –

- אוריינטציה טכנולוגית גבוהה של ילדים ונוער
- קצב חיים מהיר הדורש מתן מענים מהירים ומדויקים בסביבה מרובת גירויים
- התנהלות רב ערוצית ברשתות ובמרחב הדיגיטלי.
- שיתוף מידע מתמיד ברשתות החברתיות
- למידה עצמית כחלק מתהליכים של ביטוי עצמי והשתתפות.

תמות מרכזיות בתהליך הלמידה החדשני, והכנת פרוגרמת התכנון של בית הספר של העתיד:

1. סביבת למידה ידידותית ונגישה
צורך בסביבה המאפשרת בטחון רב יותר, נגישות והתמצאות קלה במרחב. מתן מענה להצפת מידע בסביבות הלמידה על מנת שהתלמידים יתמודדו טוב יותר עם אתגרי בית הספר בעתיד.
2. מרחב אישי ומימוש הזכויות לפרטיות וחינוך בסביבה הבית ספרית
צורך במרחבי למידה אישיים בסביבת בית הספר כמענה לתחושות של צפיפות, לחץ, וחוסר פרטיות המשפיעים על הלמידה, פיתוח כשורים חברתיים והפגת לחצים.
3. איזונים חדשים בתחומי הלימוד ופרואקטיביות בלמידה
צורך באיזון בין הלימודים בבית הספר לבין תחומי עיסוק אחרים מחוץ לשעות הלימודים, בהרחבת תחומי הלימוד ואופני הלימוד, פרואקטיביות בתהליך הלמידה, ויצירת איזון בין מגוון תחומי העיסוק של תלמידים.
4. גיוון אמצעי למידה
צורך בגיוון אמצעי למידה והכרה בצרכים הייחודיים של תלמידים שונים בתהליכי למידה – הוראה.
5. מענה לרעש הסביבתי במרחב הבית ספרי
צורך של תלמידים בשקט בתוך ה"רעש הסביבתי" המקיף אותם במהלך יום הלימודים שיתבטא במרחבי למידה והפסקה אישיים ופעילויות הפגה שיסייעו להתמודד עם ריבוי לחצים וגירויים.